

NOGLE INDLEDENDE BEMÆRKNINGER OM
"LAD KVINDEMUSIKKEN BLOMSTRE".

Artiklen "Lad kvindemusikken blomstre" på de følgende sider er uddrag af et netop færdigskrevetspeciale om kvindemusik fra Århus Universitet. Uddraget er taget fra det sidste og konkluderende kapitel i specialet.

Specialets udgangspunkt er dels den udvikling, der er forgået inden for studenterpolitik og fagkritik på Universitetet (specielt faget musik) siden 1968 og dels den nye danske kvindebevægelse, der fik sit store opsving i begyndelsen af 70'erne.

Ved at analysere 4 danske kvindeplader, nemlig "Kvinder i Danmark", "Kvindeballade", "Shit & Chanel" og "Shit & Chanel no. 5" forsøger forfatterne Henna Kjær og Jette Tikjøb at karakterisere en del af den eksisterende danske kvindemusik. Intentionen er - ud fra forfatternes baggrund som kvindelige musikstuderende og engagerede i kvindebevægelsen -

1) - at uddybe definitionen og fænomenet kvindemusik ud fra evt. fremanalyserede fællestræk og i forlængelse heraf finde ud af, om der eksisterer noget, man kan kalde en speciel "kvindelyd",

2) - at beskrive kvindemusikkens produktionsvilkår og modtagelse i offentligheden og
3) - at afstikke nogle retningslinier for på hvilken måde kvindemusikken kan indgå i en del af en bredere kvindekultur og i kvindekampen generelt.

Endelig har der bag specialet ligget intentioner om i analyserne at sige noget om musikoplevelsen, den interne musikalske strukturs indvirken på lytteren. Dette sidste er et område, der traditionelt har været underbehandlet eller helt ladt ude af betragtning i den traditionelle musikvidenskabelige analyse.

Uddraget, som vi bringer her, er en sammenligning mellem de to retninger inden for kvindemusikken, som forfatterne mener, hhv. "Kvinder i Danmark"/"Kvindeballade" og Shit & Channels to plader repræsenterer. Desuden gives der en perspektivering med henblik på at sige noget om, hvad kvindemusik er.

LAD KVINDEMUSIKKEN BLOMSTRE

af Henna Kjær og Jette Tikjøb Olsen

En sammenligning af de to retninger

Fælles for de to retninger er, at de har den samfundsmæssige udvikling, der er foregået op gennem 60'erne og 70'erne, og kvindens ændrede samfundsmæssige stilling i forbindelse hermed som historisk forudsætning.

Begge retninger udgøres af grupper af mellemlagskvinder, der som kvindelige beatmusikere beviser, at "kvinder kan", også på områder der traditionelt er mandsdominerede.

Alle fire plader beskæftiger sig med nogle fælles temaer, der handler om kvinders isolerede situation, om kærlighed, om den tingsliggjorte seksualitet etc., beskrevet af kvinder og udsprunget af kvinders erfaringer og oplevelser.

En af de afgørende forskelle på de to retninger ligger i selve bearbejdningen af de problemer, der tages op, hvilket hænger sammen med de to retningers forskellige forståelsesrammer for, hvad der har forårsaget disse problemer.

De to retninger får forskellige intentioner med tekster og musik, og det får nogle afgørende konsekvenser, ikke bare for den måde tekster og musik er lavet på, men også med hensyn til det publikum, de to retninger henvender sig til, den måde pladerne bruges på etc..

Teksterne

Shit & Chanel udtrykker en humanistisk-eksistentia-listisk grundholdning i deres tekster. Udgangspunktet for de problemer, der tages op, er en moralsk indignation over tingenes tilstand, og teksterne udtrykker en tro på, at hvis vi bare allesammen bestræber os på at blive bedre mennesker, så vil verden også blive bedre.

De private problemer anskues ud fra en individuel synsvinkel og vendes indad mod individet selv, således at teksterne kommer til at appellere efter medlidenhed med den enkeltes ulykke. Heri ligger et anknætningspunkt for fælles erfaringer, men teksterne rummer ikke nogen kollektiv strategi for en handling.

I overensstemmelse med denne humanistiske individcentrerede forståelsesramme, er det først og fremmest et almenmenneskeligt budskab, Shit & Chanel vil bringe i deres tekster - mere end det er et specifikt kvindepolitisk budskab. Deres tekster formidler almenmenneskelige følelser og stemninger, "fornemmelser i mennesker".

Samtidig kan Shit & Chanel's tekster ses som udtryk for en subjektiv kvindevirkelighed, som udtryk for den undertrykte kvindepsyke - for kvindetanker og følelser. De fremstiller i deres tekster nogle særlige kvindelige oplevelsesmåder, og de kvindelige

erfaringer og traditionelle egenskaber trækkes frem som det, der kan ændre samfundet.

Shit & Chanel's tekster rummer en registrering af "Kvindeligheden", uden at denne dog ses som et produkt af bestemte samfundsmæssige forhold.

I modsætning hertil forsøger teksterne på "Kvinder i Danmark" og "Kvindeballade" at se den konkrete personlige undertrykkelse som resultat af nogle omfattende samfundsbestemte undertrykkelsesmekanismer. Ud fra den bevidsthed opstilles der i flere tekster en strategi og en opfordring til handling, dvs. en opfordring til at man aktivt forsøger at ændre på de forhold, som gør, at kvinder (og mænd) undertrykkes under de nuværende samfundsforhold, ligesom teksterne også rummer modbilleder til de eksisterende tilstande.

Hvor Shit & Chanel individualiserer, kan man sige, at "Kvinder i Danmark" og "Kvindeballade" generaliserer problemerne, idet det "privat" oplevede gøres offentligt og politisk. En sammenligning af "Balløven" og "Kaj", der handler om samme situation, vil anskueliggøre dette.

"Balløven" handler iflg. Shit & Chanel om et almenmenneskeligt problem, idet rollefordelingen lige så godt kunne have været den omvendte.

Tekstens udgangspunkt er en moralsk indignation over den behandling, pigen udsættes for, og den fremkalder en spontan medlidenhed med hende. Teksten anlægger en udelukkende individuel synsvinkel, og rummer ingen løsning på problemet.

Det gør "Kaj", - en strategi, der hedder, at pigen da bare kan sige nej til Kaj og til den behandling, hun udsættes for. "Kaj" rummer således en bevidsthed om nogle undertrykkelsesmekanismer, en bearbejdning af situationen og en idé om, hvordan det hele kunne se ud.

I denne sammenhæng vil vi se på et andet aspekt i denne tekstsammenligning mellem de to retninger,

sprogbrugen - det sproglige univers.

Shit & Chanel benytter sig af en slags lyrisk-romantisk sprog, som indeholder mange billeder, symboler og poetiske omskrivninger. Mange af deres tekster er således først og fremmest poesi, ("Din sol" som symbol på kærlighedsevne, "Gideon" med det symbolske "blomstersværd") og kan ikke bære en dyberegående analyse.

I visse tekster er der dog ansatser til en overskridelse i frigørende kvindepolitisk sammenhæng af denne lyrisk-romantiske sprogbrug, idet der anvendes slangudtryk (således f.eks. i "Balløven", "Smuk og dejlig" og "Herrens sejr og nederlag"). Disse tekster bliver dog aldrig provokerende og stødende - overskridende - som den anden retnings tekster. F.eks. forekommer ordet "lesbisk" ikke i "Smuk og dejlig" eller "Herrens sejr og nederlag", mens et nummer på "Kvindeballade" direkte hedder "Lesbiske parforhold".

Yderligere gælder for den evt. sproglige overskridelse i Shit & Chanel's tekster, at den langt hen tilsløres og opvejes af den lækre, velklingende, harmonisere(n)de musik, der som nævnt også er det primære i tekst-musiksammenhængen hos Shit og Chanel.

Heroverfor rummer teksterne på "Kvinder i Danmark" og "Kvindeballade" i langt højere grad bevidste forsøg på at overskride de sproglige normer, der gælder i forhold til et traditionelt sangtekstunivers. En sådan overskridende, virkelighedsnær, bevidst provokerende sprogbrug, der skal give teksterne større politisk gennemslagskraft, findes f.eks. i "Kaj", "Lilith" og "Vampyren".

Derudover skildrer teksterne på "Kvinder i Danmark" og "Kvindeballade" i flere tilfælde hverdagssituationer konkret og uden poetiske omskrivninger (tandbørstning, menstruationshygiejne m.m.), lige som der i nogle tilfælde er tale om "omarbejdning"

af en myte/mytisk forestilling, så der dannes en modmyte. Dette ses specielt i "lilith", hvor mytiske figurer (Adam, Vorherre, Lilith) pludselig fremtræder som mennesker og dermed tillægges andre egenskaber, end de traditionelt har i myten.

Musikken

Det musikalske er vigtigst på Shit & Chanel's to plader, og gruppen befinder sig på et - i traditionel forstand - væsentligt højere "professionelt" musikalsk niveau end de to kvindebevægelsesplader. Gruppen har tydeligvis udviklet sig musikalsk spilleteknisk fra den første til den anden plade. Den udstrakte brug af klang- og lydeffekter på deres sidste LP og det, at de f.eks. indoptager funkelementer og mange improvisationer i deres musik, viser en udvikling, som også er en generel udvikling inden for professionelle rock- og beatgrupper, og det understreger, at Shit & Chanel satser på at kunne hævde sig på lige fod med den etablerede beat- og rockmusik, altså at kunne spille på traditionel professionel basis.

Shit & Chanel's musik er hele vejen igennem vellydende, lækker og elegant, og understøtter de stemninger og følelser, som teksterne formidler, med en tendens til selvstændiggørelse af det musikalske.

For kvindebevægelsespladernes vedkommende gælder, at teksten - det politiske budskab - er det vigtigste, og at et musikalsk enhedspræg, som det der kendetegner Shit & Chanel's to plader, ikke findes på "Kvinder i Danmark" og "Kvindeballade". Musikens underbygning af teksten ligger først og fremmest i valget af musikalsk genre og instrumentering, mens brugen af el-raffinementer og lyd- og klangeffekter er meget sparsom. Sangstemmerne er derimod næsten altid trukket i forgrunden, så teks-

ten tydeligt høres.

"Kvinder i Danmark" og "Kvindeballade" er ikke professionelle i traditionel forstand, og det samlede lydbillede er nærmest amatøragtigt sammenlignet med Shit & Chanel's. Det fremgår tydeligt, hvis man spiller "Balløven" og "Kaj" lige efter hinanden. Hvor "Balløven" er smuk, elegant og "Professionel", er "Kaj" djærv, vulgær og gumpetung - "amatøragtig", og fremviser ikke bare en tekstlig, men også en musikalsk overskridelse af nogle traditionelle normer.

Musikalsk er der imidlertid også foregået en udvikling fra "Kvinder i Danmark" til "Kvindeballade"¹, idet produktionsgruppen bag "Kvindeballade" har forholdt sig mere bevidst og kritisk til det musikalsk-spilletekniske resultat².

Shit & Chanel's musik er svær at reproducere, dels p.g.a. arrangementernes kompleksitet og den udbredte anvendelse af forskellige lyd- og klangeffekter, der ofte tilslører akkordsammensætningen og gør det vanskeligt at aflytte og nedskrive; dels p.g.a. at det samlede lydbillede er meget præget af sangstemmerne. De 3-4 sangeres personlige, solistiske sangmåde, gør det vanskeligt for andre at reproducere deres musik tilfredsstillende, idet musikken i den grad hænger sammen med sangstemmerne og deres særpræg.

I modsætning hertil er det KID og KB-retningens overordnede mål at blive reproduceret og brugt af andre kvinder. Dette fremgår ikke bare af pladeomslaget til "Kvinder i Danmark", der tilskynder andre kvinder til at gøre noget tilsvarende, og af det vedlagte teksthæfte med noder og becifringer, men først og fremmest af, at musikken er relativt let at reproducere: Pladernes lydbillede er klart, og man hører tydeligt, hvilket instrument, der spiller hvad. De fleste melodier er enkle og lette at synge med på, sangmåden er ukompliceret, lige

som der forekommer en del fællessange på pladerne. Sangen og sangstemmerne er fremtrædende også på disse to plader, men sangerne - og instrumentalisterne - er anonyme på begge plader, og det "solistiske særpræg" mangler - eller rettere - det går på en anden led end på de to Shit & Chanel-plader. Det er en række forskellige, anonyme kvinder, der synger sangene, samtidig med at man kan høre, at det er kvinder "af kød og blod", kvinder, der har levet et liv, der synger, f.eks. i "Solbærsang", der foredrages af en ældre kvindestemme. De forskellige intentioner, der ligger bag de fire plader, får bl.a. også konsekvenser for, hvilket publikum de to retninger når ud til. Endelig gælder som en sidste forskel på de to retninger, at de forholder sig forskelligt til anvendelsen af medierne overhovedet.

Hvor Shit & Chanel prioriterer det at indspille plader ret højt, satser en gruppe som Søsterrock i meget højere grad på at indgå i forskellige kvindesammenhænge, som kvindeseminarer, kvindefestivaler etc..

Konklusion og vurdering

Shit & Chanel beskriver "kvindeligheden", dvs. kvinders subjektive virkelighed: erfaringer, følelser, problemer.

De beskriver "kvindeligheden" i en lyrisk-metaforisk sprog-brug, der ikke vil forklare, hvordan kvindeproblemerne udspringer af samfundssammenhængen eller anviser kollektive løsninger, men de vil forstå kvindeproblemerne som almenmenneskelige eksistentielle konflikter for det enkelte individ. Musikken er æstetisk raffineret og elegant, og lever let op til traditionelle musikalske krav om professionalismisme.

Shit & Chanel satser ikke på rene kvindesammenhæ-

ge, men på at deres musik kan distribueres ad de sædvanlige kanaler, pladeforlag, massemedier m.m., hvilket de har let ved på grund af deres "professionalisme" og det, at deres musik opfordrer til individuelt konsum - æstetisk nydelse i enrum. Som gruppe præsenterer Shit & Chanel sig - deres pladecovers, plakater, sceneoptræden, deres gruppeimage - på en måde, hvor de fint lever op til det traditionelle æstetiske kvindeideal.

"Kvinder i Danmark" og "Kvindeballade" beskriver "kvindesituationen", dvs. kvindernes fælles objektive situation: arbejde, hjem, seksualitet. De forklarer, hvordan kvindeundertrykkelsen udspringer af samfundsstrukturen, og de opstiller kollektive løsninger i den fælles kamp mod undertrykkelsen, bl.a. ved at opstille MODBILLEDER til "den subjektive elendighed" - modbilleder hentet fra kvindebevægelsens kultur.

Men "Kvinder i Danmark" og "Kvindeballade" beskæftiger sig ikke så indgående med den enkelte kvindes subjektive virkelighed: ønsker, drømme, nederlag. De lægger vægt på den kollektive oplevelse af fællesskab og solidaritet.

Sproget er kontant, ikke så lyrisk som hos Shit & Chanel, og de benævner tingene ved deres rette navn - lesbianisme, seksualitet osv. - for derigennem at overskride de traditionelle fortætelser og derved give kvinder mulighed for at se deres egen virkelighed i øjnene.

Musikken er ikke professionel i traditionel forstand, men er enkel og ukompliceret, uden solistiske særpræg. Dens funktion er først og fremmest at underbygge tekstens budskab, og den er beregnet til at fungere i en kollektiv sammenhæng: sang, dans...i kvindesammenhænge. I forlængelse heraf er musikken let at reproducere - beregnet til at spilles og synges uden videre af andre kvinder.

Kvinderne på pladerne er anonyme. De er ikke spe-

cielt kvinder, der kan leve op til et traditionelt æstetisk kvindeideal.

Ud fra denne konstatering af forskellene på de to typer kvindemusik kunne vi komme med en foreløbig vurdering af musikkens funktion og brugsværdi.

Vi mener, at Shit & Chanel må nå ud til et bredere publikum end "Kvinder i Danmark" og "Kvindeballade". Dels på grund af at de lever op til en traditionel æstetisk vurdering såvel i tekster og i musik som i gruppe-image, og i forlængelse heraf kan lanceres og distribueres ad traditionelle kanaler, dels fordi de behandler "kvindeligheden" og kvindeproblemer på en måde, hvor de gøres så almene, at de ikke bliver særlig anstødelige og i hvert fald ikke forudsætter, at lytteren er i besiddelse af et bevidst kvindestandpunkt eller har en formuleret kvindepolitisk strategi.

Heroverfor er "Kvinder i Danmark" og "Kvindeballade" beregnet til at fungere i mere formulerede og kvindebevidste - dvs. også mere indforståede - sammenhænge og har et klart kvindepolitisk perspektiv. Blandt andet i afvisningen af de traditionelle æstetiske idealer inden for tekster, musik og gruppe-image, og i forsøgene på at opstille modbilleder, modæstetik.

Shit & Chanel's æstetik og kvindeideal ser vi som et spejl af det borgerlige æstetikideal. Dette beskriver A.B. Richardt¹ som et ideal, der kræver, at kunsten naturaliserer og harmoniserer, hvilket betyder, at den "forsoner splittelser og modsatrettede tendenser i den materielle virkelighed, idet kunsten abstraherer fra dem". Den opfattes altså som "et smukt sted, hvorfra der stilles krav til virkeligheden... Angsten for at møde virkelighedens modsigelser og spændinger fører til en fortrængning af dem."

Disse kvaliteter er generelt blevet overført på

kvinder, der således anskues for at være æstetiske udtryk i sig selv. Dvs. at det borgerlige æstetik- og kvindeideal stiller krav til kvinden om "at være gennem sin egen og sine klæders og smykke- skønhed og værdi", "at udtrykke mandens sociale position". Det kræver af kvinden, at hun "via sin krop og sit ansigt" skal "være, udtrykke æstetik til alle samfundslag", og det forbyder hende at "bære mærke af at arbejde, dvs. af at gøre og ikke bare være", ligesom det forbyder hende at "bære spor af at have levet liv bag sig, at være i gang med krævende arbejde eller på vej med en forandring, der sprænger masken"¹.

Det er dette æstetik- og kvindeideal, "Kvinder i Danmark" og "Kvindeballade" afviser ved ikke at naturalisere, harmonisere, abstrahere fra virkeligheden, og ved ikke at betragte kvinden som æstetisk udtryk i ovennævnte forstand. Den æstetik som "Kvinder i Danmark" og "Kvindeballade", og bl.a. også Søsterrock, står som eksponenter for, er i langt højere grad i stand til at leve op til kvindebevægelsens nye idealer i retning af at indeholde klasseanalyser, kollektivitet, arbejdererfaringer etc., og de kan i langt højere grad bære en saglig politisk kritik, der vejer og måler tekster- nes udsagn ideologikritisk.

Denne modæstetik er et opgør med det æstetik- og kvindeideal, og den tingsliggjorte kvindelige seksualitet, som vi så afspejlet i Shit & Chanel's æstetik, og vi mener, den er identisk med den "kvindeæstetik", A.B. Richardt omtaler i det følgende:

"Ligesom kvinder for deres eget liv prøver at sætte normer, der tillader dem at blive ældre, have en krop og et arbejde, kort sagt opprioritere erfaringen og bevægelsen, må en kvindeæstetik satse på det levede, sansede liv som kunstideal generelt og i sine kvindeskildringer i særdeleshed. At forbinde æstetikken med materien og historien er en interesse kvinder har fælles med andre - også med mange tidlige

og senere 'borgerlige' skribenter, der havde interesse i det borgerlige samfunds forandring, i at den materielle virkelighed bag skinnet blev draget frem." (2)

Det er denne æstetik, der fremgår ikke bare af tekst-musikuniverset, men bl.a. også af billederne på pladecovers og teksthæfter, hvor alle de afbildede kvinder er almindelige, "dagligdags" og anonyme, og hvor en del også er ældre kvinder.

Det er denne modæstetik, der bl.a. i et læserbrev i MM kritiseres for at være puritansk.³

"For I er, efter min mening, selv meget usolidariske over for andre kvindelige musikere. Ja, for at sige det lige ud synes jeg, at I forråder en del af de fordele kvinder har. I vil gerne sammen med andre skabe en alternativ kvindekultur, det kan jeg kun støtte. Men det, som I og de, som jeg fornemmer, I repræsenterer, er på vej til at skabe, er en alternativ puritanisme. Bl.a. gennem en tilsløring af seksualiteten. Det sker f.eks. gennem kropstiv dans og mandeklædedragt (overalls, træskostøvler etc.), som er yderst praktisk til visse formål, men en ellers efter min mening uklædelig, musikudfoldelsesmæssigt (dans er synlig musik) hæmmende og sexdræbende påklædning for både mænd og kvinder."

Dette læserbrev rammer en ambivalens, vi har i forhold til de to retninger inden for kvindemusikken og - mere generelt - i forhold til kvindekampen: "Kvinder i Danmark" og "Kvindeballade" lever således klart op til de krav, vi indtil nu har kunnet stille i kvindebevægelsen, men pladerne mangler næsten helt den æstetiske fascinationskraft, der kendetegner vort forhold til Shit & Chanel-pladerne. Disse har til gengæld ikke nogen kvindepolitisk brugsværdi, men deres tekster, musik og image kan alligevel pirre vore sanser, selv om vi ved, at de langt hen repræsenterer et undertrykkende kvindeideal. Vi er med andre ord splittede i en følelsesmæssig og en kritisk intellektuel forholden os til begge retninger.

Vi mener, Shit & Chanel fascinerer os gennem den måde, de beskriver kvinders subjektive virkelighed. De formidler nogle bestemte, kvindespecifikke måder at opleve verden på, og herved rammer de nogle dybt insocialiserede strukturer og behov hos de fleste kvinder. Hermed mener vi, de rammer vore fortrængte følelser af undertrykkelse. Shit & Chanel stikker m.a.o. dybere i kvinders subjektive virkelighed, end "Kvinder i Danmark" og "Kvindeballade" er i stand til at gøre det, med disse pladers forklarende, kollektive løsninger.

Problemet er nu, hvordan vi faktisk bruger denne fascination: "svømmer vi hen" i medlidenhed over vores egen ulykke - dvs. bruger vi fascinationen selvundertrykkende - eller kan vi bruge sanselighed, fascination og æstetik reelt positivt - overskridende i emancipatorisk retning?

Som piger og kvinder oplever vi ofte en sådan "selvundertrykkende fascination", der holder os fast i en situation, nogle mønstre, der i virkeligheden er dårlige for os selv:

"drømmen om prinsen, der skal ændre vores liv og elske os evigt, ønsket om at være den smukke prinsesse, alle falder for (selvfølgelig i moderne versioner: den politiske og fagligt kompetente fyr med maskulin charme og forståelse for kvindeproblematikken falder for vores bevidste optræden og udstråling, giver os politisk inspiration ...og elsker os evigt." 4

Årsagen til, at vi som kvinder oplever en sådan selvundertrykkende fascination", er, at vi daglig, hele vort liv igennem, udsættes for en massiv undertrykkende æstetisering. Herom siger Karin Hjort bl.a.:

"Bagefter er det gået op for mig, at jeg simpelthen ikke kunne forestille mig sanselighed og æstetik som noget, der handlede om mine følelser, mine behov, det jeg kunne lide, min seksualitet. Jeg kunne kun forestille mig det som MÆNDs sanser rettet mod et (kvindeligt)

objekt...æstetiseret i de rette former. Så vønt var jeg til at betragte mands måde at tænke, føle og sanse på som den eneste eksisterende. Det er jo også den, jeg er blevet konfronteret med alle vegne - i reklamer, bøger, billeder, der har været præget af mands idealer/ de idealer mænd bliver påtrykket." 5

Dette æstetiske ideal har været medvirkende årsag til, at de fleste kvinders sanselighed er blevet undertrykt og ødelagt. "Derfor er vi som udgangspunkt fundamentalt ambivalente over for ÆSTETIK, SANSELIGHED og FASCINATION".⁶

Vi har - af historiske årsager - ingen løsning på, hvordan vi - i kvindemusikken og kvindekampen generelt - kan bruge sanselighed, fascination og æstetik overskridende i emancipatorisk retning. Det er ikke noget, vi som enkeltpersoner kan give svar på, men det er en del af den kollektive proces, der består i at udvikle en ny kvindeidentitet.

Vi kan kun konstatere, at selv om "Kvinder i Danmark" og "Kvindeballade" - ligesom kvindebevægelsen generelt - formår at bearbejde mange aspekter af kvindeundertrykkelsen, er den endnu ikke nået så langt med hensyn til at bearbejde den undertrykkelse, der har konsekvenser helt ned i kvinders subjektive virkelighed. En fremtidig opgave for os består i at bearbejde den fascination, vi oplever over for Shit & Chanel's musik med henblik på at bruge den emancipatorisk.

Det, vi derfor kan sige om kvindemusikkens fremtidige opgave, må derfor i høj grad være sammenfaldende med det, som gælder for kvindekunst og kvindekultur i det hele taget, nemlig at den må være i stand til at formidle erfaringer om kvinders subjektive og objektive virkelighed. Det vil bl.a. sige, at den må tage sit udgangspunkt i den ambivalens, som vi omtalte i vores eget forhold til Shit & Chanel's musik, men således at denne ambivalens, der findes mellem:

"1. Den totale puritanisme, hvor vi - måske i kvindebevægelsens navn - afsværger alle fascinationer...og dermed en del af vores egen følelser...fordi vi har "GENNEMSKUET" dem som udtryk for undertrykkelse og selvundertrykkelse, eller

2. Legitimeringen af alle traditionelle, eskapistiske og måske nostalgiske former for fascination...og det er jo mange..." 7

må bearbejdes.

Kvindekunsten og kvindekulturen må således være i stand til at gøre det klart, hvad vi er opdraget til at føle og se, og hjælpe med til, at vi som kvinder erkender vor egen undertrykte sanselighed. Det betyder dog ikke, at vi så skal blive stående ved denne sanselighed og sige "sådan er jeg altså". Kvindekulturen må samtidig være i stand til at bearbejde denne sanselighed i frigørende retning, bringe os videre og vise os, hvad vi i stedet kunne opleve, om der er sanseområder, der ligger uopdyrket hen og burde opdyrkes, og hermed bidrage til at opstille modbilleder på, hvordan det kunne være.

Kvindemusik_aktuelt

Vi mener ikke, at der eksisterer noget, man kunne kalde en speciel kvindelyd, og det er ikke muligt at levere en færdig definition på, hvad kvindemusik er.

Det blev ikke mindst klart for os på den Internationale Kvindemusikfestival som vi - Røde Wilma - deltog i i København i april i år. Her deltog 20 forskellige grupper, ialt 60 musikere fra en række forskellige lande. Om formålet med festivalen hedder det bl.a. i programmet:

"Vi har til hensigt at organisere en international musikfestival for at give kvindemusikere og publikum mulighed for at opleve en del af den musik, der trods alt er blevet skabt og

spillet af kvinder gennem de sidste år. Herved håber vi at eksemplificere kvinders oplevelser og holdninger, som de kommer til udtryk gennem tekst og musik. Desuden er festivalens formål at opmuntre kvinder til i fremtiden i højere grad at bidrage til deltagelse i og udviklingen af denne kunstform, og at give kvindelige musikere lejlighed til at møde hinanden og udveksle erfaringer. Gennem diskussioner mellem publikum og musikere håber vi at opnå større gensidig forståelse. ... Dette er en mulighed for os til at analysere kvindemusikken, som den er her og nu, og hvad den kan blive til."

Bag i programmet findes en række spørgsmål, der skulle danne udgangspunkt for diskussionerne på festivalen: Hvad er kvindemusik? Er kvindemusik i sig selv venstreorienteret? Hvor vigtigt er det for os at udvikle os teknisk? Hvordan kan vi holde balancen mellem teknisk dygtiggørelse og det kvindepolitiske indhold i vores musik? Hvordan undgår vi at blive udnyttet af medierne? Hvor meget vil vi gå på kompromis med det borgerlige medie for at komme i kontakt med kvinden uden for kvindebevægelsen og venstrefløjen? Virker kvindemusikken mobiliserende for kvindebevægelsen? - for blot at nævne nogle af spørgsmålene.

På festivalen spillede kvinder alt, fra akustisk folkemusik til avantgarde-jazz; der var big bands og improviserende grupper, grupper, der kombinerede musik og teater; der var grupper, der spillede latinamerikansk påvirket moderne jazz, mens andre var præget af 60'ernes rock'n'roll.

Festivalen gjorde det således klart for os, at kvindemusik ikke er ved at udvikle en helt ny musikalsk stilart, idet den musik, der blev spillet, lige så meget var en del af de landes musikstilarter og musikkultur, som musikerne kom fra.

Men det nye, festivalen viste os, var, at kvinder i løbet af et forholdsvis kort tidsrum har taget alle mulige slags instrumenter og stilarter inden

for den rytmiske musik i anvendelse, hvor deres hovedmusikform tidligere har begrænset sig til folke-musik med sang og akkustisk guitar.

Der lå også et nyt element i de tekster, man hørte på festivalen. De handlede alle om kvinder og deres livsvilkår, men på en meget varieret måde, ikke blot afhængig af de forskellige landes sangtradition, men også kvindernes vidt forskellige samfundsmæssige situation. Franske kvinders samfundsmæssige situation er således vidt forskellig fra f.eks. tyske kvinders situation.

Hvis vi til slut skal forsøge at sige noget mere sammenfattende om, hvad vi mener, kvindemusik er for noget, aktuelt, vil vi ikke kun gøre det på baggrund af de kvindeplader, der er udkommet i de sidste år, og af hvilke vi altså har analyseret fire i dette speciale, men også på baggrund af de politiske kvindemusikgrupper, der er opstået i samme tidsrum, herunder vores egen gruppe Røde Wilma. Karakteristisk for kvindemusik er først og fremmest de tekstområder, der tages op, og den måde, de behandles på: teksterne handler om kvinders situation og er skrevet ud fra kvinders erfaringer og oplevelser.

Derudover spiller kvindegruppernes arbejds måde også en stor rolle. Det fællesskab og den kollektivitet, grupperne udviser, når de f.eks. optræder på en scene, mener vi, karakteriserer de fleste af de kvindegrupper, vi kender.

Kvinder, der bevæger sig ind på et så mandsdomineret område som beatmusikkens, har næsten ingen forbilleder at støtte sig til eller at identificere sig med, og her mener vi, at noget af formålet med kvindemusik må være at hjælpe kvinder til at finde en sådan identitet, også inden for dette område.

En god del af den kritik, der fra tid til anden rejses af, at kvinder isolerer sig i rene kvindesammenhænge³, mener vi derfor, kan affærdiges med

den omstændighed, at vi som kvinder bl.a. på dette felt er bagud for mændene. Om denne problemstilling siger A.B. Richardt bl.a. i sin artikel⁴:

"Hvordan skal man forholde sig til mændene, der på en gang er fremmede, modstandere og kammerater i forhold til kvindekampen? Når kvinder arbejder isoleret, bliver der tale om opbygning af kvindemiljøer, der fungerer som refugier i forhold til det totale samfund. Det skaber flere dilemmaer. Formålet er, at kvinder for sig selv søger at finde frem til egne behov og normer, f.eks. for en kvindelitteratur, der skal give kvinder selvbevidsthed og nye billeder af en mulig kvindetilværelse. Man afsondrer sig for at blive sig selv ved sig selv.

...også i opbygningen af en kvindelitteratur (og en kvindemusik, v.a.) må det være nødvendigt med en bevægelse mellem tilbagetrækken, hvor kvinder finder nye former for sig selv og ved sig selv, og en integration, der foregriber det mål, som gælder for mange kvinder: det lige samarbejde (mellem mænd og kvinder, v.a.)"

- og derfor er det nødvendigt med en selvstændig kvindekamp, en selvstændig kvindekunst.

Noter

En sammenligning af de to retninger

1. Naturligvis ikke på samme måde som fra den første til den anden Shit & Chanel-plade, idet produktionskollektivet bag "Kvinder i Danmark" og "Kvindeballade" ikke er det samme.

2. Vi vil betragte Søsterrock som eksponent for KID/KB-retningen, idet fire personer fra denne gruppe var med i den gruppe, der producerede "Kvindeballade".

Konklusion og vurdering

1. Anne Birgitte Richardt: "Kvindelitteratur og kvindeæstetik". Artikel i Kritik 43/77.

2. A.B. Richardt, s.38

3. MM nr.3/78, s.38

4. Karin Hjort: "Historien om Eli og vores passive sider. En analyse af Liv Køltzow: Histo-

rien om Eli", duplikat, Nordisk Institut maj 1978, s.47.

5. Karin Hjort, s.45.

6. Karin Hjort, s.46.

7. Karin Hjort, s.47.

Kvindemusik aktuelt

3. Se bl.a. Jens Jørn Gjedsted i Information den 10.05.78 i sin omtale af den Internationale Kvindemusikfestival i København.

4. A.B. Richardts artikel, s.36.

INDLÆG FRA LÆSERNE:

I lighed med de øvrige faste rubrikker udgår læserindlæggene i dette nummer. Disse vender dog frygteligt tilbage allerede i næste nummer.

I Modspil nr. 3 kan man således bl.a. læse en kritik af artiklen om "Frede V. Nielsens erkendelsesinteresse", som stod at læse i nr. 1.

Husk, at vi er glade for at modtage indlæg af enhver art. De behøver ikke at have relation til allerede trykte artikler.

Red.